

PEADIREKTOR

OTSUS

15.12.2004.a nr 42-KO

Koondumisele nr 33-ko/2004 KONE Oyj/AS Kandur loa andmine

Koondumine

01.12.2004.a esitas KONE Oyj esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt 01.12.2004.a sõlmitud aktsiate ostu-müügilepingu alusel KONE Oyj omandab [...] AS Kandur aktsiatest. Kuna KONE Oyj omab juba koondumise eelselt [...] AS Kandur aktsiatest, siis omandab ta nimetatud tehingu tulemusena valitseva mõju AS Kandur üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 03.12.2004.a KONE Oyj ja AS Kandur koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punktide 2 ja 4 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kes omandab valitseva mõju teise ettevõtja üle, ja ettevõtja, kelle üle valitsev mõju omandatakse. Seega on käesoleval juhul koondumise osalisteks KONE Oyj ja AS Kandur.

KONE Oyj on Soome äriühing, mille tegevusalad on liftide ja eskalaatorite tootmine, installeerimine ja hooldamine, automaatsete uste hooldus ning laadimis- ja konteinermasinate tootmine ja hooldus. KONE Oyj kontserni kuulub AS Finmec, kelle põhitegevus on tõste- ja teisaldusseadmete ning nende osade allhanked kontsernile. KONE Oyj-l on vähemusosalused järgmistes Eesti äriühingutes:

AS Kandur [...] – liftide ja eskalaatorite paigaldamine, remont ja hooldus;

OÜ Koiko Kinnisvara [...] – mitteiluruumide rentimine;

AS E-Betoelement [...] – betoelementide tootmine;

AS CES [...] – üldehitus, projekteerimine;

AS Strängbetong Eesti [...] - tsemendist, betoonist või tehiskivist torude ja postide tootmine;

AS Swetrak [...] – kokkupandavate betoonehitiste ja nende elementide tootmine.

AS Kandur aktsiatest [...] kuulub KONE Oyj-le, ülejäänud aktsiate omanikeks on Eesti füüsilised isikud. AS Kandur tegevusalad on liftide ja eskalaatorite paigaldamine, remont ja

hooldus; liftidega seotud projekteerimine, ekspertiiside ja uuringute teostamine. AS-l Kandur on kaks tütaretevõtjat: AS Pärnu Lift ning Lätis SIA KONE Lifti Latvija, kes tegelevad liftide müügi ja hooldusega.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta ülemaailmsed käibed kokku ületavad 500 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise ülemaailmne käive ületab kummalgi 100 miljonit krooni ning ettevõtja või tema osa, kelle üle omandatakse valitsev mõju, äritegevus toimub Eestis.

KONE Oyj 2003.a majandusaasta käive oli [...] miljardit krooni ja AS Kandur 2003.a majandusaasta käive – [...] miljonit krooni. AS Kandur, kelle üle omandatakse valitsev mõju, äritegevus toimub Eestis. Seega kuulub KONE Oyj ja AS Kandur koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohast omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

AS Kandur ja OÜ Pärnu Lift tegelevad liftide ja eskalaatorite paigaldamise, nende remondi ja hoolduse kaubaturul. AS Kandur on KONE liftide ja eskalaatorite ainumüüja Eestis alates 1992.a.

AS Kandur paigaldas 2003.a ligi [...] lifti ja [...] eskalaatorit, hooldamisel on üle [...] lifti ja eskalaatori. OÜ Pärnu Lift hooldab üle [...] lifti ja eskalaatori.

Nimetatud kaubaturg jaguneb järgmisteks alamturgudeks::

- liftide paigaldamine, hooldus ja remont;
- eskalaatorite paigaldamine, hooldus ja remont.

Eesti liftide paigaldamise, hoolduse ja remondi kaubaturu suuruseks hinnatakse umbes 117 miljonit krooni, sellest ligikaudu 56% moodustab liftide müük ja paigaldamine ning 44% liftide hooldus ja remont. AS Kandur üldine turuosa nimetatud turul on ligikaudu [...]%, tema konkurentidel AS Otis – ligikaudu [...]% ja AS Elif – ligikaudu [...]%.

Liftide paigaldamist ning nende hooldust, remonti võib käsitleda eraldi iseseisvate kaubaturgudena. Enamus liftide tootjaid omavad sellist tootmisvõimsust, et toota kõiki lifti tüüpe. Lifti paigaldamise teostab reeglina tootja või tema volitatud esindaja. Liftid vajavad regulaarset ja õigeaegset hooldust ja remonti, mida teostavad nii liftide tootjad, nende volitatud esindajad kui teised ettevõtjad, mistõttu on hooldust ja remonti tegevate ettevõtjate ring laiem kui paigaldajatel.

Liftide paigaldajad ja tõsteseadmetööde tegijad (remont ja hooldus) on vastavalt lifti ja köistee ohutuse seaduse § 22 nõudele kohustatud ennast registreerima Majandus- ja

Kommunikatsiooniministeriumi poolt peetavas Majandustegevuse registris. Vastavalt nimetatud registri andmetele on ennast lifti paigaldajana registreerinud 6 ettevõtjat, neist suuremad AS Kandur, AS Eesti Otis, AS Elif ja OÜ Formet-Lift. Tõsteseadmetööde teostajatena (remont, hooldus) on ennast registreerinud 9 ettevõtjat, neist suuremad AS Kandur, OÜ Pärnu Lift, AS Eesti Otis, AS Elif, OÜ Estolift TB, OÜ Majatek ja OÜ Formet-Lift.

AS Kandur on turuliider liftide paigaldamisel, kus tema turuosa ületab [...]%; liftide hooldusel ja remondil – ligikaudu [...]%.

Eesti eskalaatorite paigaldamise, hoolduse ja remondi kaubaturu suurus 2003.a oli ligikaudu 20 miljonit krooni. Eskalaatorite turg on piiratud, seda mõjutavad ühekordsed suured projektid ning Eesti turu vajadus on umbes [...] eskalaatorit aastas. AS Kandur turuosa eskalaatorite turul oli 2003.a [...]%, samas 2004.a hinnatakse seda vaid [...]% suuruseks.

KONE Oyj kontserni kuuluv AS Finmec tegutseb tõste- ja teisaldusseadmete ja nende osade tootmise kaubaturul, valmistades allhankeid kontserni Soomes ja Rootsis asuvatele ettevõtjatele (terminalitõstukite osad, konteinertõstukite ja terminalitraktorite detailid jm).

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 2 kohaselt keelab Konkurentsiameti peadirektor või tema asetäitja koondumise, kui see võib tekitada või tugevdada turgu valitsevat seisundit, mis oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul.

KonkS § 13 lg 1 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise tulemusena ei teki KONE Oyj-l kaubaturul käibivate kaupade osas vähemalt 15% turuosa horisontaalsetes suhetes ega vähemalt 25% turuosa vertikaalsetes suhetes. Seega puuduvad koondumise poolt mõjutatud kaubaturud majandus- ja kommunikatsiooniministri 06.11.2002.a määruse nr 3 § 7 lg 3 sätestatud viisil. Seega ei mõjuta koondumine liftide ja eskalaatorite paigaldamise, hoolduse ja remondi kaubaturge.

AS Kandur omab koondumise eelselt turgu valitsevat seisundit liftide paigaldamise kaubaturul, kuid mitte nende hooldusel. Vaatamata sellele, et turule sisenemine on reguleeritud riiklikul tasandil ning turu nõudlus piiratud, tegutseb nimetatud kaubaturul arvestatav hulk konkurente. Kuigi AS Kandur turuosa on liftide paigaldamise, hoolduse ja remondi kaubaturul kaks korda suurem kui tema lähemal konkurendil ei suurene see koondumise tulemusena. Liftide ja eskalaatorite paigaldamise, remondi ja hoolduse teenust ostvatel ettevõtjatel on valikuvõimalus mitme pakkuja vahel. Koondumise tulemusena muutub ainult AS Kandur üle valitsevat mõju omaja, aga ei muutu kaubaturu struktuur. Seega koondumine ei tugevda nimetatud kaubaturgudel turgu valitsevat seisundit, mistõttu KonkS § 22 lõikes 2 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise, ei esine.

Hinnang koondumisega seotud konkurentsipiirangutele

Konkurentsiamet on seisukohal, et 01.12.2004.a sõlmitud aktsiate ostu-müügilepingu punktis 9 ja selle lisas 5 AS Kandur Aktsionäride suhtes sätestatud [...] konkurentsipiirangut ja kõiki teisi samas punktis sisalduvaid sätteid võib lugeda koondumisega otseselt seotuks ja selle jõustamiseks vajalikuks, kuna sellega tagatakse omandatava vara väärtuse säilimine nende üleminekul müüjalt ostjale.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

Anda luba KONE Oyj ja AS Kandur koondumisele, sealhulgas koondumisega seotud konkurentsipiirangutele.

Käesolevale otsusele saab esitada kaebuse Tallinna Halduskohtusse 30 päeva jooksul selle teatavakstegemisest arvates (Halduskohtumenetluse seadustik § 9 lg 1).

Peeter Tammistu